

mintegy 1 m-re sűrűn egymáson sok kerámia- és üvegtörmelék-eket találtunk az agyagos földben, a 18. századból. A jelenséget ezen a szinten megtisztítottuk, és úgy tűnt, hogy megvan a beásás körvonala: egy meszes, valamint egy hamus réteg keretezte. Miután azonban elkezdtük bontani, kiderült, hogy ezek csak betöltési rétegek voltak, így a beásás szélei nem lettek meg: az építkezés szintje alatt folytatódik végig ez a sűrűn törmelékenes jelenség. A kerámias réteg között máshol is meszes réteg volt megfigyelhető. A jelenség, úgy tűnik, hogy minden irányban folytatódik. A fal mellett kb. 1,5 ásonyomot mentünk le az alapozási szint alá, de a jelenség mélyült tovább. A metszefalban beásás nyoma nem látszott. Az objektum tisztítását, valamint a szakfelügyeletet a munkálatoknál augusztus 9-én tovább folytattuk.

Úgy tűnik, hogy egy 18. századi derítőt találtunk az épület D-i fala mentén. Kiásva a jelenséget nem volt módunk, mivel az a jelenlegi bolygatás, az épület alapozási szintje alá megy, kiterjedése pedig bizonytalan. A jelenlegi földmunkák az objektumot nem bolygatják. Más jelenségnek nyomát az aknában nem találtuk.

Munkatárs: Simon Béla.

GÁTI CSILLA

234. Szigetvár, Turbék, Alsó-hegy (KÖH 84889)

(Baranya megye) Tő

A Szigetvárhoz tartozó turbéki Szőlő-hegyen a Boronkai-szőlőben korábban már Kováts Valéria is feltárt török kori épülethez tartozó falmaradványokat. A régi ásatási helyszínt a Szulejmán projekt keretében végzett tájrekonstrukciós kutatásokhoz kapcsolódó helyszíni szemle során, a felszínen heverő hódoltság kori leletek alapján, 2013. február 27-én sikerült azonosítani. A szőlősorok között az apró téglás-habarcos omladék a Rózsa-, a Nefejejs- és a Margaréta-dűlők közötti részen (Szőlő-hegy 3711/1-2-3-5, 3710, 3708, 3708/1-2, 3707, 3706, 3705/2, 3704. hrsz.), több elkülönülő foltban jelentkezett, s ott szinte teljesen beborította a felszínt. Mindez arra mutat, hogy a korábbi megfigyelésekkel ellentétben ott nem csak egyetlen épület maradványai vannak, hanem azok egy hódoltság kori kisvárosnyi méretű településsel számolhatunk. Evlia Cselebi 1664. július 20-án járt Szigetváron, és leírásában megemlíti a dzsámival, vendégfogadóval, iskolával, fürdővel rendelkező, közeli kis települést, a *kaszabát* a szőlőhegyen.⁷³ De már a szigeti vár környékének 1579. évi összeírásában „Szigetvár közelében” is megemlíti Szultán Szulejmán Kán kolostorának helységét (*kaszaba*). A lajstrom szerint Bayazid fia Mehmed *mahallet* 23 török családfő, Ali fia Veli *mahallet* 28 török családfő lakta és 1 szőlő, 5 szántóföld, 3 malom, 1 majorság, 3 pusztát tartozott hozzá. Vass Előd szerint ez a türbe fenntartására létrehozott alapítvány (*vakuf*) birtokainak központja volt (Vass 1993: 201–202).⁷⁴

73 Evlia Cselebi török világlutató magyarországi utazásai 1664–1666. A M. Tud. Akadémia Történelmi Bizottságának megbízásából fordította és jegyzetekkel kísérte Karácson Imre. Budapest 1908, 36.

74 Vass Előd: Szigetvár város és a szigetvári szandzsák jelentősége az Oszmán-Török Birodalomban (1565–1689). In: Szita László szerk.: Tanulmányok a török hódoltság és a felszabadító háborúk történetéből. A szigetvári történetész konferencia előadásai a város és a vár felszabadításának 300. évfordulóján. Pécs 1993, 201–202.

A történeti adatok és a helyszíni megfigyelések együttesen arra mutatnak, hogy a turbéki Szőlő-hegyen megfigyelt, árokkal is védett település a két *mahalle* nagyságú török kori Turbékkel, a Szulejmán szultán sírhelye fenntartására létrehozott vallásalapítvány (*vakuf*) birtokainak központjával azonosítható.

SZABÓ GÉZA

235. Szihalom határa

(Heves megye) Ő?, R, B, V, LT?, Sza, Á, Kö, I

A Szihalom község szennyvízelvezetésének kiépítése során 2013. május–júniusban végzett szakfelügyelet az alábbi lelőhelyeket érintette.

Földvár (KÖH 25655): A község DNy-i szélén, a Rima bal oldali magaspártján, egy kiugró, jól körülhatárolható részen található a Földvár néven nyilvántartott lelőhely. Központi része egy kiemelkedő halom, amely valószínűleg árokkal van körülvéve. Ezt a területen futó utca (Bem apó utca) nyomvonalában is meg lehet figyelni, körülötte van egy külső telep. A lelőhely területe szinte teljes egészében beépített, így annak kiterjedése nem meghatározható.

A lelőhelyen a 19. században folytak kutatások (Foltinyi János), de pontos leírás, illetve dokumentáció nem maradt fenn. A későbbiekben csupán néhány helyszíni szemlét végeztek a területen (Legányi Ferenc, Galván Károly, Nagy Levente). A szennyvízárok nyomvonala a mai Bem apó utca vonalában futott, közvetlenül mellette több más korábbi közmű és egyéb beásás bolygatta a területet. Csak itt volt lehetőségünk megfigyeléseket végezni. A korábban előkerült jelenségek és leletanyag alapján bronzkori, Árpád-kori és középkori telepjelenségek, illetve Árpád-kori sírok nyomai voltak várhatóak.

Ezen a szakaszon nem ásták mélyre a vezeték árkat. A megfigyelt jelenségeket részben újkori bolygatások pusztították el. Igen sok a közmű, egy szűk területre koncentrálnak a vezetékek, az utca nyomvonala miatt is nehézkes volt a megfigyelés. A jelenségek nagy részét a lelőhely Bem utca által érintett É-i és Ny-i részében figyeltük meg.

A jelenségek nagy része már a bronzkori település központi részét körülvevő árkon belül került elő, illetve erről a szakasról gyűjtöttünk bronzkori leletanyagot (hatvani és füzesabonyi kultúra). A 31. ház előtti szakaszon egy jelenség felső részét újkori bolygatás zavarta, de az alatta levő fekete humuszos rétegből bronzkori töredékeket gyűjtöttünk. A 33. háznál egy szabályos, mély beásást figyeltünk meg, alján nagy kődarab, betöltése egyöntetű fekete humuszos, belőle kevés újkori kerámia került elő. Sokszor a vízvezeték árkanak bolygatásából kerülnek elő leletek. A 35. háznál az árok oldalfalából és a betöltéséből kb. 3 m hosszan bronzkori kerámatöredékek és állatsontok kerültek elő.

A 33. sz. házzal szemben levő 20. sz. ház bekötésének földjéből szórvány emberi csontok kerültek elő, de ezek kora bizonytalan, ugyanitt a fővezeték árkából bronzkori kerámiát és egy gyermek váztöredékeit és koponyatöredékeket gyűjtöttünk bolygatott földből.

Az ún. Földvárnál a szennyvízárokban megfigyelték alapján szinte 130 cm-ig bolygatott a talaj, vegyesen újkori, és néhány bronzkori kerámatöredék is került elő. 220 cm-ig, a kiásott árok aljáig humuszos talaj van igen kevés kerámiával, de innen is került elő újkori töredék is, valamint több paticsdarab. A terület bolygatottsága, az árok szűk keresztmetszete és iránya miatt semmilyen összefüggés nem mutatható ki a földvárral.